

Ügyszám: NAIH/2018/1305/IV.
Előzmény: NAIH/2017/4879/V.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

jelentése

a Diósd Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala által nem teljesített közérdekű
adatigénnyel kapcsolatosan

Egy állampolgár bejelentéssel fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben azt kifogásolta, hogy Diósd Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala (a továbbiakban: Polgármesteri Hivatal) nem teljesítette közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerésére irányuló igényét.

Az adatigénylő adatigénylését 2017. augusztus 17-én küldte a Polgármesteri Hivatal részére, melynek tárgyát az alábbiakra vonatkozólag jelölte meg:

- „Mi volt az oka a Diófásor utca elején lévő fák kivágásának?
- Ki kért és kapott fakivágási engedélyt?
- Mennyi és milyen típusú fa kivágására szólt az engedély?
- Mi lett a kivágott fák sorsa?
- Milyen és mennyi mennyiségű fával kell pótolni a kivágott fákat? Mi ennek a pótlásnak a határideje?”

A fentiekben kívül is kérte az adatigénylő, hogy a Polgármesteri Hivatal a kérdések megválaszolásán túl, másolatban bocsássa a rendelkezésére a fák kivágásáról szóló összes dokumentumot, különös tekintettel a fakivágási engedélyekre.

Az adatigénylő elmondása alapján adatigénylése a Hatósághoz fordulásának időpontjáig nem került megfelelően teljesítésre, a kért dokumentumok másolatait nem kapta meg.

Az ügyben a Hatóság az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. § (3) bekezdés a) pontja alapján vizsgálatot indított.

Az Infotv. 3. § 5. pontja értelmében közérdekű adat a közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett nem személyes adat. A fogalom-meghatározás példalózó jelleggel felsorol különböző közérdekű adatfajtákat (a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adatok), amelyeket kifejezetten közérdekű adatnak minősít.

Az Infotv. 3. § 6. pontja értelmében közérdekből nyilvános adat a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli.

Az Alaptörvény 38. cikkének (1) bekezdése értelmében az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon, míg 39. cikke (2) bekezdése a közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóságának követelményét, a közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adattá minősítését alkotmányos rangra emelte:

„(2) A közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok.”

Ezen alkotmányos követelmény kiterjed a közpénzekkel való gazdálkodás követhetőségére, átláthatóságára, a nemzeti vagyon – így valamely állami monopólium körébe sorolt jogosultság – átengedésének nyilvánosság előtti elszámoltathatóságára is. Maga az Alaptörvény fogalmazza meg ezen cikkében a közhatalom gyakorlásának, a közpénzek felhasználásának azon korlátját, hogy a nemzeti vagyont – amelybe a vagyoni értékkel rendelkező jogok, monopóliumok is beletartoznak –, a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. Magyarország legmagasabb szintű jogforrása a nyilvánosság általi ellenőrizhetőséget egyrészt az egyének alapjogának deklarálásával biztosítja, másrészt – azt egyértelműsítve, kiegészítve – a közpénzek felhasználásával kapcsolatos adatokat közérdekű adattá nyilvánítja, harmadrészt az átláthatóságot a közfeladatot ellátó szervek, a közpénzekkel gazdálkodó szervek kötelezettségévé teszi.

Az Alkotmánybíróság a IV/2881/2012. számú határozatában az Alaptörvény 39. § cikk (2) bekezdésével kapcsolatban a következőket fejtette ki:

„1.2.2. Az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdése – a közérdekű adatok egyik fajtájával, a közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatokkal összefüggésben – a rendelkezés szövegében kifejezetten megjeleníti a közérdekű adatként történő alaptörvényi minősítés célját: az átláthatóság és a közélet tisztasága elvének biztosítása. Ez az elv – a Nemzeti hitvallásban foglaltakat figyelembe véve – nem csak a közpénzek és a nemzeti vagyonra vonatkozó, hanem általában véve a közfeladatok ellátásával összefüggő adatok kezelése szempontjából is irányadó.

A Nemzeti hitvallás értelmében: '[v]alljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi'. Ennél fogva a polgárait szolgáló demokratikus állam működésének egészével, általánosságban a közfeladatok ellátásával kapcsolatos alaptörvényi követelmény tehát az átláthatóság és a közélet tisztasága, valamint a közügyek méltányos, visszaélés és részrehajlás nélküli intézése. A véleménynyilvánításhoz való jog biztosítása mellett, illetve azon keresztül a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való alapvető jog végeredményben e fenti követelmény érvényre juttatására hivatott.”

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 1. § (2) bekezdése szerint nemzeti vagyonba tartozik többek között:

- „a) az állam vagy a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló dolgok,*
- b) az a) pont hatálya alá nem tartozó, az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő dolog,*
- c) az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő pénzügyi eszközök, továbbá az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető társasági részesedések,*
- d) az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető bármely vagyoni értékkel rendelkező jogosultság, amelyet jogszabály vagyoni értékű jogként nevesít,*

...”

Az Alaptörvénnyel összhangban az Nvtv. 7. §-a kimondja, hogy a nemzeti vagyon alapvető rendeltetése a közfeladat ellátásának biztosítása. A nemzeti vagyonnal felelős módon, rendeltetésszerűen kell gazdálkodni. A nemzeti vagyongazdálkodás feladata a nemzeti vagyon rendeltetésének megfelelő, az állam, az önkormányzat mindenkori teherbíró képességéhez igazodó, elsődlegesen a közfeladatok ellátásához és a mindenkori társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása, továbbá az állam vagy a helyi önkormányzat feladatának ellátása szempontjából feleslegessé váló vagyontárgyak elidegenítése.

Az Nvtv. 10. § (1) bekezdése értelmében a nemzeti vagyont, annak értékét és változásait a tulajdonosi joggyakorló nyilvántartja. Az érték nyilvántartásától el lehet tekinteni, ha az adott vagyontárgy értéke természeténél, jellegénél fogva nem állapítható meg. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell a vagyon elsődleges rendeltetése szerinti közfeladat megjelölését is. A nyilvántartási adatok – a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősített adat kivételével – nyilvánosak.

A fentieket figyelembe véve megállapítható, hogy a jelenlegi jogszabályi környezet nem csak arra helyezi a hangsúlyt, hogy valamely szerv, személy jogszabályban meghatározott tényleges közfeladatot lát-e el, hanem a nemzeti vagyonnal való rendelkezés és gazdálkodás tényére. Ezen rendelkezések és következtetések figyelembe vételével tehát irrelevánssá vált az állami, illetve önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok azon „védekezése” a közérdekű adatigénylés teljesítésének kötelezettségével szemben, amely szerint ők nem minősülnek közfeladatot ellátó szervnek, mert nincs jogszabályban meghatározott feladatkörük.

A fakivágásokkal összefüggésben beszerezett szakhatósági hozzájárulások, illetve a felhasznált szakvélemények olyan környezeti adatokat tartalmaznak, amelyek az Aarhusi Egyezmény (Magyarországon kihirdette: 2001. évi LXXXI. törvény), valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 12. § (2) bekezdése és 51. § (1) bekezdése értelmében bárki számára megismerhető adatok. A fakivágásokkal kapcsolatos dokumentumok megismerhetőségét tehát nem csupán az Infotv. 3. § 5. pontja – amelyre tekintettel másolatot is kérhet az adatigénylő –, valamint a közpénzek átláthatósága támasztja alá, hanem azok környezeti adat jellege is, amelyek megismerhetőségét a Kvtv. és az Aarhusi Egyezmény is alátámasztják.

A Hatóság a vizsgálat eredményeképpen megállapította, hogy a Polgármesteri Hivatal megsértette a bejelentő közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogát, amikor nem teljesítette megfelelően a közérdekű adatigénylést, hiszen az adatigénylő adatigénylése részeként azt is kérte, hogy a Polgármesteri Hivatal a kérdések megválaszolásán túl, másolatban bocsássa a rendelkezésére a fák kivágásáról szóló összes dokumentumot, különös tekintettel a fakivágási engedélyekre.

A Hatóság mindezek alapján az Infotv. 56. § (1) bekezdésére tekintettel két alkalommal is (NAIH/2018/1305/3/V. és NAIH/2018/1305/4/V. ügyiratszámú felszólítások) felszólította a Polgármesteri Hivatalt arra, hogy leveleinek kézhezvételét követően 15 napon belül költségmentesen az Infotv. 28-30. §-aiban meghatározott rend szerint küldje meg a bejelentőnek a megismerni kívánt adatokat.

A fentiek alapján – tekintettel arra, hogy a Polgármesteri Hivatal a Hatóság felszólításaira már nem válaszolt – a Hatóság az ügyben az Infotv. 59. §-ának (1) bekezdése alapján jelentést bocsát ki. A Hatóság jelentése az Infotv. 59. § (3) bekezdése alapján nyilvános, ezért azt a Hatóság a honlapján elérhetővé tette. Az Infotv. 59. § (5) bekezdése értelmében a Hatóság jelentése bíróság vagy más hatóság előtt nem támadható meg.

Bízom benne, hogy a fenti jelentés alkalmas lesz az információszabadsághoz fűződő joggal összefüggő jogsérelem orvoslására, és a közvélemény figyelmének felhívására, valamint a jövőbeni hasonló jogsértések elkerülésére.

Budapest, 2018. november „ 12 ”

Dr. Péterfalvi Attila
elhök
c. egyetemi tanár